

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Гуманітарно-педагогічний факультет

«05» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ МІЖНАРОДНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ»**

Галузь знань	<u>29 «Міжнародні відносини»</u>
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітня програма	<u>«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</u>
Факультет (ННІ)	<u>Гуманітарно-педагогічний факультет</u>
Розробники:	<u>Прушківська Е.В., професор кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту, доктор економічних наук, професор</u>

Київ – 2025 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

«СХВАЛЕНО»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

на засіданні кафедри виробничого
та інвестиційного менеджменту
протокол № 13 від «28» травня 2025 р.

_____ Інна САВИЦЬКА
«05» червня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Тетяна ВЛАСЕНКО

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

_____ Сергій БІЛАН

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ МІЖНАРОДНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА В АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ»**

Галузь знань	<u>29 «Міжнародні відносини»</u>
Спеціальність	<u>291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</u>
Освітня програма	<u>«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</u>
Факультет	<u>Гуманітарно-педагогічний факультет</u>
Розробники:	<u>Прушківська Е.В., професор кафедри виробничого та менеджменту, доктор економічних наук, професор</u>

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни __ Планування та управління проектами міжнародного співробітництва в аграрній галузі

Освітня компонента «Планування та управління проектами міжнародного співробітництва в аграрній галузі» є вибірковою дисципліною за спеціальністю, орієнтованою на здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Курс спрямований на формування системного бачення процесів розробки, планування, реалізації та моніторингу міжнародних проектів у сфері аграрного виробництва та продовольчої безпеки. Особлива увага приділяється сучасним підходам до управління проектним циклом, включаючи аналіз зацікавлених сторін, пошук донорського фінансування, ризик-менеджмент, оцінювання ефективності та сталості результатів. Навчання відбувається з урахуванням реалій інтеграції України до міжнародного аграрного ринку, глобальних викликів у продовольчій політиці, а також досвіду міжнародних програм технічної допомоги.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</i>	
Освітня програма	<i>«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3	-
Семестр	6	-
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	-
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>2 год.</i>	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає в формуванні у здобувачів вищої освіти системного уявлення про особливості проектного менеджменту в умовах міжнародного аграрного співробітництва. Дисципліна передбачає розвиток професійних (hard skills) навичок у сфері планування, організації проектної діяльності, ресурсного управління та аналізу результативності аграрних проектів за участі міжнародних партнерів. Курс сприяє розвитку гнучких (soft skills) компетентностей: критичного мислення, комунікабельності, навичок міжкультурної взаємодії, командної роботи, лідерства, управління часом і прийняття рішень в умовах невизначеності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН6. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних,

економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.
PH16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	8	9	10	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи проектування									
Тема 1. Теоретичні засади проектної діяльності. Сучасні тенденції в управлінні проектами у аграрному секторі.	1,2	14	2	2	10		-	-	-
Тема 2. Методичні основи планування проекту. Оцінка ефективності проектного планування.	3,4	14	2	2	10		-	-	-
Тема 3. Міжнародна співпраця та проектна діяльність в аграрній сфері. Інтеграція України в європейські аграрні програми. Сучасні тренди в міжнародних аграрних проектах.	5,6	14	2	2	10		-	-	-
Тема 4. Алгоритм роботи над проектом в аграрній сфері. Фінансове та економічне обґрунтування проекту.	7, 8	19	2	2	15		-	-	-
Разом за змістовим модулем 1		61	8	8	45		-	-	-
Змістовий модуль 2. Механізм та особливості розробки проектів в аграрній сфері									
Тема 5. Планування та реалізація проекту. Інноваційні підходи до проектного управління.	9,10	14	2	2	10	1	-	-	-
Тема 6. Контроль за виконанням проекту. Інструменти моніторингу проектів.	11,12	14	2	2	10		-	-	-
Тема 7. Формування та управління проектною командою. Мотивація команди та лідерські компетенції керівника проекту	13,14	19	2	2	15		-	-	-
Тема 8. Джерела фінансування проекту. Підготовка проектних пропозицій для міжнародного фінансування.	15	12	1	1	10		-	-	-
Разом за змістовим модулем 2		59	7	7	45		-	-	-
УСЬОГО ГОДИН		120	15	15	90		-	-	-

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи проектування		
1	Тема 1 Теоретичні засади проектної діяльності	2
2	Тема 2. Методичні основи планування проекту	2
3	Тема 3. Міжнародна співпраця та проектна діяльність в аграрній сфері.	2
4	Тема 4. Алгоритм роботи над проектом в аграрній сфері	2
Змістовий модуль 2. Механізм та особливості розробки проектів в аграрній сфері		
8	Тема 5. Планування та реалізація проекту	2
9	Тема 6. Контроль за виконанням проекту	2
10	Тема 7. Формування та управління проектною командою	2
11	Тема 8. Джерела фінансування проекту	1
<i>Разом</i>		15

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи проектування		
1	Тема 1. Теоретичні засади проектної діяльності. Характеристика стадій які охоплюють життєвий цикл проекту. Сучасні тенденції в управлінні проектами у аграрному секторі.	2
2	Тема 2. Методичні основи планування проекту Визначення ролі планування у проектному менеджменті. Формування основних етапів розробки плану.	2
3	Тема 3. Міжнародна співпраця та проектна діяльність в аграрній сфері. Основні міжнародні організації які підтримують аграрні проекти шляхом фінансування, технічної допомоги та консультування.	2
4	Тема 4. Алгоритм роботи над проектом в аграрній сфері. Етапи розробки та планування аграрного проекту: аналіз проблем, цілей, ризиків та зацікавлених сторін. Практична розробка аграрного проекту.	2
Змістовий модуль 2. Механізм та особливості розробки проектів в аграрній сфері		
5	Тема 5. Планування та реалізація проекту. Планування, ресурсне забезпечення та моніторинг реалізації аграрного проекту. Формування плану реалізації з визначенням ключових завдань і виконавців.	2
6	Тема 6. Контроль за виконанням проекту. Інструменти та механізми контролю за реалізацією аграрного проекту: оцінка ефективності, моніторинг і управління змінами. Побудова логіки системи моніторингу аграрного проекту.	2
7	Тема 7. Формування та управління проектною командою. Розробка структури та механізмів управління командою аграрного проекту. Формування імітаційної моделі проектною командою для аграрного проекту міжнародного співробітництва (наприклад, відновлення інфраструктури у сільській місцевості або проект сталого землекористування).	2
8	Тема 8. Джерела фінансування проекту. Аналіз джерел фінансування аграрного проекту та підготовка заявки на міжнародне фінансування.	1

	Розробка короткої структури проектної заявки для міжнародного донора.	
	<i>Разом</i>	15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль № 1. Теоретичні основи проектування		
1	Тема 1. Теоретичні засади проектної діяльності.	10
2	Тема 2. Методичні основи планування проекту	10
3	Тема 3. Міжнародна співпраця та проектна діяльність в аграрній сфері.	10
4	Тема 4. Алгоритм роботи над проектом в аграрній сфері	15
Самостійна робота модуль 1		45
Змістовий модуль № 2. Механізм та особливості розробки проектів в аграрній сфері		
5	Тема 5. Планування та реалізація проекту	10
6	Тема 6. Контроль за виконанням проекту	10
7	Тема 7. Формування та управління проектною командою	15
8	Тема 8. Джерела фінансування проекту	10
Самостійна робота модуль 2		45
<i>Разом</i>		90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Теоретичні основи проектування		

Лекція 1. Теоретичні засади проектної діяльності	ПРН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.	-
Практична робота 1. Характеристика стадій які охоплюють життєвий цикл проекту. Сучасні тенденції в управлінні проектами у аграрному секторі.		10
Лекція 2. Методичні основи планування проекту	ПРН9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.	-
Практична робота 2. . Визначення ролі планування у проектному менеджменті. Формування основних етапів розробки плану.		10
Лекція 3. Міжнародна співпраця та проектна діяльність в аграрній сфері.	ПРН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці. ПРН6. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.	-
Практична робота 3. Основні міжнародні організації які підтримують аграрні проекти шляхом фінансування, технічної допомоги та консультування.		10
Лекція 4. Алгоритм роботи над проектом в аграрній сфері	ПРН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень. ПРН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	-
Практична робота 4. Етапи розробки та планування аграрного проекту: аналіз проблем, цілей, ризиків та зацікавлених сторін. Практична розробка аграрного проекту.		10
Самостійна робота 1.		30
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Механізм та особливості розробки проектів в аграрній сфері		
Лекція 5. Планування та реалізація проекту	ПРН9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.	-
Практична робота 5. Планування, ресурсне забезпечення та моніторинг реалізації аграрного проекту. Формування плану реалізації з визначенням ключових завдань і виконавців.		8
Лекція 6. Контроль за виконанням проекту	ПРН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці. ПРН04. Знати принципи, механізми та процеси	-
Практична робота 6. Інструменти та механізми контролю за реалізацією аграрного проекту: оцінка		12

ефективності, моніторинг і управління змінами. Побудова логіки системи моніторингу аграрного проекту.	забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.	
Лекція 7. Формування та управління проектною командою	ПРН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці. ПРН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	-
Практична робота 7. Розробка структури та механізмів управління командою аграрного проекту. Формування імітаційної моделі проектною команди для аграрного проекту міжнародного співробітництва (наприклад, відновлення інфраструктури у сільській місцевості або проект сталого землекористування).		10
Лекція 8. Джерела фінансування проекту.	ПРН6. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях. ПРН9. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації. ПРН16. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.	-
Практична робота 8. Аналіз джерел фінансування аграрного проекту та підготовка заявки на міжнародне фінансування. Розробка короткої структури проектною заявки для міжнародного донора.		10
Самостійна робота 2.		30
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Екзамен		30
Всього за курс		Навчальна робота + екзамен ≤ 100
Курсовий проект/робота	-	-

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Практичні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни до закінчення вивчення поточного модуля. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) і дозволяється в термін до закінчення наступного модуля.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час проведення поточного модульного контролю та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Виконані письмові роботи (курсіві роботи, реферати тощо) повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Списування під час проведення поточного модульного контролю та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Виконані письмові роботи (курсіві роботи, реферати тощо) повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Електронний навчальний курс «Планування та управління проектами міжнародного співробітництва в аграрній галузі»: <https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=5568>

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Блага Н. В. Управління проектами : навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 152 с
2. Джозеф Хінгі Основи управління проектами. Львів: Фабула, 2020. 272 с.
3. Березін О. В., Безпарточний М. Г. Управління проектами : навч. посібник. Суми : Університетська книга, 2023. 272 с.
4. Економічне перетворення: міжнародна співпраця та ефективна державна політика України під час воєнного стану : підручник / В. В. Галкін О. М. Губаренко, О. М. Дніпро: Середняк Т.К., 2024. 198 с.
5. Кузьмичов А. І. Планування та управління проектами. Моделювання засобами MS Excel: практикум. Київ: Ліра-К, 2020. 180 с.
6. Організація проектної діяльності: навчальний посібник / Л.В. Шинкарук, В.П. Биховченко, Т.О. Власенко, Ю.Г. Власенко/. Київ: НУБіП України, 2021. 341с.
7. Петренко, Н. О. Управління проектами: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2020 . 244 с.
8. Управління проектами. Книга 1. Стандарти, моделі та методи управління проектами: підручник. /за ред. А.В. Катренко. Львів: «Новий Світ – 2000», 2024. 550 с.
9. Адізес І. Командне лідерство. Як порозумітися з будь-яким менеджером ; пер. з англ С. Сарвіри. Київ : Наш формат, 2019. 304 с.
10. Затишняк В., Павленко С., Ярошко М. Аграрний та сільський розвиток територіальних громад. Практичний досвід і рекомендації для зміцнення спроможності: методичний посібник. Київ–Берлін: APD Україна, 1 березня 2025. 56 с.
11. Дребот О. І., Височанська М. В., Паляничко Н. Є. Еколого-економічний розвиток аграрного сектору економіки у контексті транскордонного співробітництва: методичні

- рекоме́ндації. Київ: Аграрна наука, 2023. 58 с.
12. Євроінтеграційні перспективи розвитку аграрної економіки України : колективна монографія / за заг. редакцією Гримака О.Я. Львів : ННБК "АТБ", 2023. 654 с.
DOI: <https://doi.org/10.32782/978-966-2384-21-5>
  13. Європейська інтеграція: навч. посіб. / Л.Л. Лазебник, Е.В. Прушківська. Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2015. – 272 с.
  14. Менеджмент аграрного підприємства: навч. посіб./ К.В. Мазур, О.Г. Кубай. Вінниця: ТВОРИ, 2020. 284 с.
  15. Мельник, Т. Інституційне забезпечення міжнародної конкурентоспроможності АПК України / Зовн. торгівля: економіка, фінанси, право. 2020. № 4. С. 69–89.
  16. Новак В. О., Мостенська Т. Л. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчальний посібник. Київ: Кондор, 2024. 494 с.
  17. Оцінка потенціалу аграрного (сільського) розвитку територіальної громади: методичні рекомендації / Пугачов М. І., Пати́ка Н. І., Ярошко М. С., Павленко С.Л. та ін. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2024. 52 с.
  18. Прушківська, Е.В. Економічні та соціальні чинники формування бізнес-проекту промислової пасіки /Е.В.Прушківська, А.О.Красноштан. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2024. № 3. (87). С. 175-182
  19. Прушківська, Е.В. Соціальний ефект проектування у галузі бджільництва / ГРААЛЬ НАУКИ: міжнар. наук. журнал. Вінниця. 2024. № 45. С. 57-65
<https://doi.org/10.36074/grail-of-science.01.11.2024.005>
  20. Навчально-інформаційний портал НУБіП України. URL: <http://elearn.nubip.edu.ua/>.
  21. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
  22. Верховна рада України: офіційний сайт. URL: <https://rada.gov.ua/> Інтернет портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua/>
  23. Міністерство аграрної політики і продовольства України URL: <https://minagro.gov.ua>
  24. European Union. URL: <https://europa.eu>
  25. Каталог грантодавців. URL: <http://foundations.org>
  26. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/home>
  27. Міжнародна асоціація суспільних та корпоративних донорів (EFC). URL: <https://www.efc.be/>
  28. Компанія «Монсанто». URL: <http://www.monsanto.com//>
  29. Глобальний екологічний фонд (GEF). URL: <https://www.thegef.org/>
  30. Держаний фонд регіонального розвитку. URL: <http://minregion.gov.ua/>
  31. Департамент з питань довкілля, продуктів харчування і села Уряду Великобританії (DEFRA). URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-environment-food-rural-affairs/>
  32. Європейський інвестиційний банк. URL: <http://www.eib.org/>
  33. RSF Social Finance. URL: <http://rsfsocialfinance.org/>